

BABI, POŠLI MI TO MEJLOM

7 krokov k počítačovej gramotnosti

**Bulletin inštruktážneho kurzu pre seniorov
v trenčianskej knižnici (2006 – 2016)**

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne
Trenčín 2016

Autor: Peter Martinák

Technická spolupráca: Sylvia Fabová, Ján Kubica, Darina Kuchtová

Grafická úprava: Peter Martinák

Zodpovedná redaktorka: Gabriela Krokvičková

© **Texty a fotografie (7):** Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

Tlač: J+K s.r.o., Nemšová

Vydala Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne.

www.vkmr.sk

Prvé vydanie

2016

Neprešlo jazykovou korektúrou.

U. fond
na podporu
umenia

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

ISBN 978–80–85135–56–5

OBSAH

Úvod	4
I. Priestor na realizáciu	
Krok č. 1: Nikdy nie je neskoro	7
Krok č. 2: Rešpekt ÁNO, strach NIE	9
II. Didaktika kurzu	
Krok č. 3: Základná počítačová gramotnosť	13
Krok č. 4: Internet	18
Krok č. 5: Elektronická pošta / E-mail	22
Krok č. 6: Opakovanie a zdokonalenie	25
Krok č. 7: Sebarealizácia	26
III. Spätná väzba	
Počet návštevníkov kurzu atakuje magickú tisícku	28
Ohlas kurzu v elektronických a tlačných médiách	29
Výročná anketa s návštevníkmi kurzu „Babi, pošli mi to mejlom“	31
Priestor na poznámky	35
Zoznam použitej literatúry a informačných zdrojov	35

ÚVOD

Výborný nápad na začiatku, postupné zdokonaľovanie a individuálny prístup stoja za úspešným projektom, ktorého cieľom je priblížiť seniorom svet počítačov a internetu. V roku 2006, keď internet ešte nebol bežnou súčasťou každej domácnosti, trenčianska knižnica ponúkla seniorom možnosť bezplatne absolvovať základnú inštruktáž používania e-mailovej komunikácie. Nápad sa rozvinul do aktivity s názvom „Babi, pošli mi to mejlom“, ktorej úspešnosť a obľúbenosť je dosvedčená dekadou pravidelných týždenných lekcií.

Desiate výročie vzniku kurzu bolo príležitosťou na vydanie bulletinu, ktorý dokumentuje východiská, výsledky, špecifiká uplynulých rokov. Je to nepredajná publikácia určená primárne absolventom inštruktáží s úmyslom komplexného zhrnutia témy v siedmich krokoch. Našou ambíciou bolo vytvoriť pomôcku na zopakovanie a overenie si získaných poznatkov.

Bulletin bol zostavený a vydaný v rámci realizácie projektu „Rozvoj komunitných aktivít knižnice“, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Inštruktáž „Babi, pošli mi to mejlom“ pozostáva z troch stretnutí. Publikácia obsahuje informácie, ktoré sú jadrom týchto lekcií, zodpovedá otázky pri opakovaní a okrem možnosti sebarealizácie ponúka tiež priestor na vlastné poznámky.

Prajem vám inšpiratívne čítanie a veľa úspechov pri práci s výpočtovou technikou!

Sylvia Fabová
Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

I. PRIESTOR NA REALIZÁCIU

Babi, pošli mi to mejlom (2006 – 2016)

VEREJNÁ KNIŽNICA MICHALA REŠETKU V TRENČÍNE
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja

organizuje
pre seniorov
inštruktáž práce s PC a internetom
s názvom

**„Babi,
pošli mi to mejlom“**

KURZY PREBIEHAJÚ KAŽDÚ STREDU

v budove Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne,
na Jaselskej ulici (2. posch.)

od 8.00 do 9.30 h

Záujemcovia sa môžu prihlásiť osobne alebo telefonicky
na čísle 032 7708 314

Srdečne vás pozývame!

Takouto pozvánkou knižnica propaguje počítačový kurz pre seniorov od roku 2008

Krok č. 1

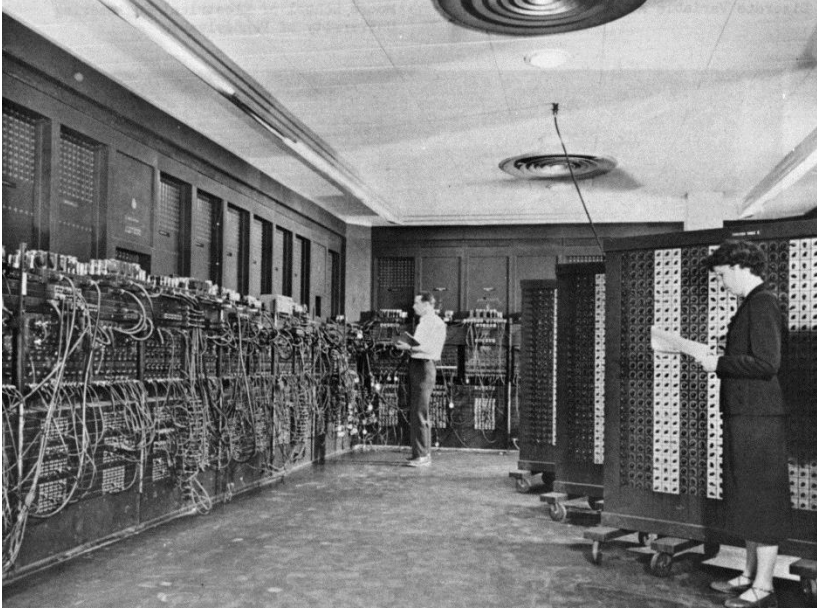
Nikdy nie je neskoro...!

História počítačov začala písať prvé kapitoly na prelome 19. a 20. storočia. Oxfordský slovník angličtiny uvádza ako prvé použitie slova „computer“ na označenie mechanického počítačového zariadenia z roku 1897. V roku 1946 už bolo zavedených niekoľko prídavných mien (analogový, digitálny, elektronický) umožňujúcich rozlíšiť medzi typmi takéhoto zariadenia. Uvedené konštatovanie svedčí o prudkom rozvoji. V konečnom dôsledku dôraz na rast kapacity na jednotku a proces miniaturizácie počítačov sa kladie dodnes.

Prvé elektronické počítače boli obrovské zariadenia s hmotnosťou niekoľkých ton, ktoré zaberali celé miestnosti, a ktorých fungovanie vyžadovalo pozornosť niekoľkých operátorov. Boli také drahé, že si ich mohli dovoliť iba veľké výskumné organizácie a boli považované za také exotické, že ich stačilo iba zopár na uspokojenie globálneho dopytu. Na rozdiel od tých spred vyše polstoročia sú dnešné počítače rádovo rýchlejšie, lacnejšie, menšie a je možné ich nájsť takmer všade.

Počítačový boom, ktorý do nového milénia vniesol množstvo elektronických inovácií úmerne rýchlo odsunul na vedľajšiu koľaj predstaviteľov tzv. „starej školy“. Tí, ktorí výdobytkom modernej doby spočiatku (relatívne) dlho odolávali, prípadne ich považovali za akýsi rozmar však postupne zistili, že z hračiek budúcnosti sú ovládače (neraz aj modly) súčasnosti a tvoria neoddeliteľnú súčasť každodenného života človeka. Keďže vývoj v tomto segmente napreduje míľovými krokmi, mnohí ľudia následne často prepadali skepse, že tento vlak asi nestihnú...

Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne (VKMR) svojím predmetom činnosti reaguje na aktuálne spoločenské problémy a trendy. Pozornosť v uvedenom kontexte zamerala aj na staršie generácie návštevníkov, ktoré nevyrastali v ére novodobých informačných technológií. V roku 2006 začala pre seniorov organizovať bezplatnú inštruktaž na zvládnutie základov práce s osobným počítačom (PC). Kurz s príznačným názvom „Babi, pošli mi to mejlom“ im poskytuje priestor na realizáciu, aby sa úplne nestratili vo svete 21. storočia. Desiatky absolventov na čele s najstarším, 95-ročným Štefanom Šteflovíčom dokazujú, že nikdy nie je neskoro.

Jeden z prvých počítačov - ENIAC z roku 1946

KLASIFIKÁCIA POČÍTAČOV DOSTUPNÝCH V SÚČASNOSTI (PODĽA ZAMÝŠĽANÉHO POUŽITIA)

- superpočítač
- minisuperpočítač
- mainframe (strediskový počítač)
- podnikový aplikačný server
- minipočítač
- pracovná stanica
- osobný počítač (PC)
  - desktop
  - laptop (notebook)
  - tablet
  - osobný digitálny asistent (PDA)
  - osobný magnetoskop (PVR)
  - počítač na oblečenie

Jeden z prvých osobných počítačov - IBM PC 5150

ZDROJ: CC BY-SA 3.0,

<https://commons.wikimedia.org>

Krok č. 2

Rešpekt ÁNO, strach NIE

V rámci počítačových kurzov v trenčianskej knižnici sa v prvom rade snažíme, aby seniori začali našim lektorom dôverovať a aby odhodili počiatočný strach z nepoznaného. Pomyselnú bariéru nám pomáha prekonať individuálny prístup. Aj preto sme na rozdiel od počiatkov kurzu zakrátko začali v rámci jednej lekcie zaučať do tajov, resp. základov informatiky len toľko záujemcov, koľko máme k dispozícii počítačov v multimediálnej študovni (3). Skrátka, aby každý sedel na jednom „študijnom mieste“, aby na ňom aj reálne pracoval a takpovediac cítil zákonitosti problematiky na vlastnej koži.

Seniorov pritom zbytočne nezaťažujeme nejakými encyklopedickými výrazmi. Skôr uprednostňujeme zážitkové učenie. Kľúčom k úspechu je, aby videli, o čom sa učia a aby si to následne odskúšali v praxi. Čo sa týka obsahu, každý čitateľ - senior má v trenčianskej knižnici nárok na tri bezplatné kurzy. Počas nich sa postupne naučí pracovať so základnými súčasťami a ovládacími prvkami PC, textovým editorom, internetom, webovými prehliadačmi či e-mailom. Po zvládnutí týchto krokov sa už potom v počítačovom prostredí pohybuje oveľa istejšie.

Samozrejme od úvodného stretnutia nezabúdame prízvukovať slovné spojenie „obozretnosť nadovšetko“. Na pracovnej ploche počítača má totiž každé jedno kliknutie myšou svoje opodstatnenie a neopatrný používateľ môže neraz spustiť neželanú sériu rôznych úkonov. Cieľom týchto varovných riadkov nie je spôsobovať paniku. Len treba mať na pamäti, že počítač je výborný sluha, no vie byť aj zlý pán. Vyhráva ten, kto sa stane pánom situácie.

Keď však dokážu dostať situáciu pod kontrolu gazdinky v kuchyni alebo domáci majstri v dielni, nie je dôvod báť sa stroja s monitorom a klávesnicou.

OBSAHOVÁ NÁPLŇ JEDNOTLIVÝCH LEKCIÍ KURZU VO VKMR

- **Základná počítačová gramotnosť**
- **Internet a e-mail**
- **Opakovanie, zdokonalenie, sebarealizácia**

Prví účastníci kurzu v multimediálnej študovni v pôvodnom sídle trenčianskej knižnice na Námestí SNP v lete 2006. ZDROJ (Reprofoto): archív VKMR.

Prví účastníci kurzu v multimediálnej študovni v pôvodnom sídle trenčianskej knižnice na Námestí SNP v lete 2006. ZDROJ: archív VKMR.

Prví účastníci kurzu v multimediálnej študovni v pôvodnom sídle treňčianskej knižnice na Námestí SNP v lete 2006. ZDROJ: archív VKMR.

Prví účastníci kurzu v multimediálnej študovni v pôvodnom sídle treňčianskej knižnice na Námestí SNP v lete 2006

II. DIDAKTIKA KURZU

Krok č. 3

Základná počítačová gramotnosť

VYTVORENIE POZITÍVNEJ ATMOSFÉRY A BUDOVANIE DÔVERY alebo AKO NEPODCENIŤ PRVÝ DOJEM Z KURZU

- Privítanie účastníka kurzu v multimediálnej študovni knižnice.
- Predstavenie lektora a zoznámenie s novými spolužiakmi.
- Oboznámenie s náplňou kurzu.
- Komunikácia zameraná na konkrétne skúsenosti seniora s PC a jeho očakávania od kurzu.

VOLÁM SA POČÍTAČ A SOM TU PRE VÁS

- Stručná charakteristika počítača a vysvetlenie základných rozdielov medzi stolným (pevným) PC, notebookom či tabletom.
- Počiatočné zoznámenie so základnými súčasťami, vstupnými zariadeniami a ovládacími prvkami PC (základná jednotka, monitor, myš, klávesnica, pracovná plocha, hlavný panel, tlačidlo „Štart“).
- Ikony - ich význam a zásady spustenia (používania).

Zostava osobného počítača. ZDROJ: <http://www.ucitelka.wz.sk/pocitac.html>

VSTUPNÉ ZARIADENIA POČÍTAČA

▪ Počítačová myš

Myš je vstupné zariadenie počítača, slúžiace na ovládanie polohy kurzora (ukazovateľa na monitore) na obrazovke a vykonávanie operácií tlačeními tlačidlami. V dolnej časti myši je zariadenie, ktoré deteguje pohyb myši vzhľadom na vodorovnú podložku a následne tento pohyb prenáša na obrazovku počítača. Myš dostala svoje meno, pretože staršie modely s káblom vedúcim k počítaču pripomínali tohto hlodavca. Dnešná moderná myš pracuje na základe optického senzora a má spravidla dve tlačidlá, prípadne je doplnená aj skrolovacím kolieskom (pre vertikálny pohyb v dokumentoch).

Klasická počítačová myš; ZDROJ: Darkone - vlastné dielo, CC BY-SA 2.5, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=235633>

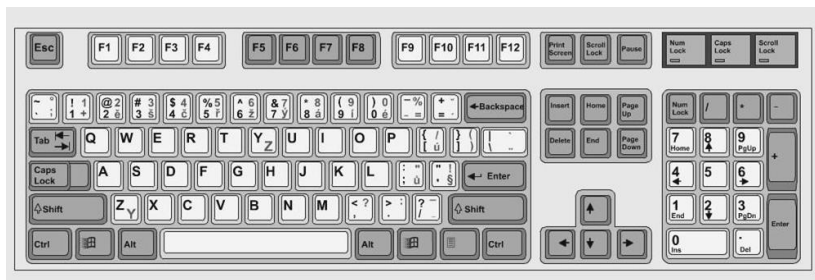
▪ Počítačová klávesnica

Klávesnica je odvodená od klávesnice písacieho stroja. Je určená na vkladanie znakov a ovládanie počítača. Klávesnice majú bežne na jednotlivých klávesoch vytlačené alebo vyryté znaky alebo funkcie, ktoré reprezentujú. Vo väčšine prípadov stlačenie jednotlivého klávesu korešponduje s vypísaním jedného znaku. Na vytvorenie niektorých symbolov

(znakov) je potrebné stlačiť niekoľko klávesov naraz, prípadne v určom poradí. Niektoré klávesy nevypisujú žiadne znaky, namiesto toho ovplyvňujú beh počítača.

Klávesnice majú obvykle aj niekoľko indikačných LED (kontroliek), obvykle pre znázornenie stavu „uzamykateľných“ klávesov, t. j. tých, ktorých stlačením sa mení stav súvisiacej funkcie zo zapnutej na vypnutú a naopak.

Existuje množstvo rozdielnych rozložení klávesnice. Predovšetkým preto, že rôzni ľudia potrebujú prístup k rozdielnym znakom alebo funkciám. Typickým príkladom sú národné abecedy pozostávajúce z rozdielnych znakov. Bežná PC klávesnica má štandardne 101 klávesov.

Ukážka klávesnice. ZDROJ: <http://gvpdoc.funsite.cz/doku.php?id=wiki:informatika:periferie>

POMÔCKA: VÝZNAM ZÁKLADNÝCH KLÁVESOV

POPIS	NÁZOV	FUNKCIA
Esc	Escape	Odzvolanie posledného príkazu, ukončenie aktivity
↵	Enter	Potvrdenie príkazu, vloženie nového odstavca
Del	Delete	Mazanie znaku na pozícii kurzora
Back, ⌫	Backspace	Mazanie znaku spätným posunom kurzora
← ↓ → ↑	Šípky kurzora	Posun kurzora po obrazovke
⇧	Shift	Prepínanie veľkých a malých písmen
CapsLock	Caps Lock	Prepína trvalo na veľké písmená
Space _	Medzerník	Vkladá medzeru do písaného textu
NumLk	Number Lock	(De)aktivovanie čísel v numerickej časti
⌠ → Tab	Tabulátor	Posun kurzora do definovaných pozícií
⊞	Windows	Microsoft Windows: Otvorenie ponuky Štart

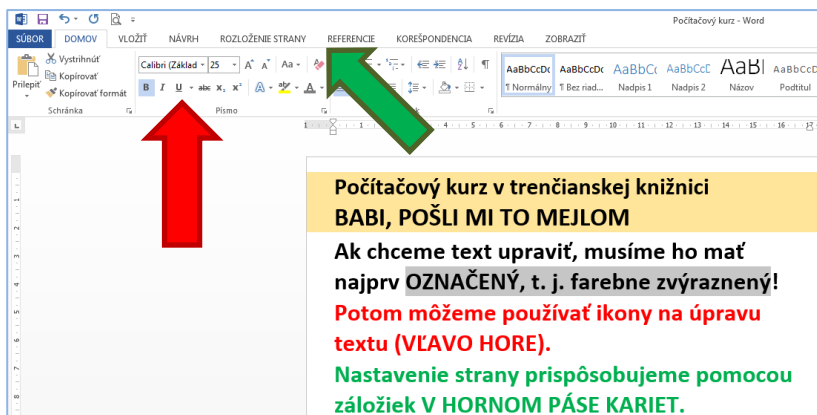
PRÁCA S TEXTOVÝM EDITOROM

- **Zoznámenie s programom na vytváranie a úpravu dokumentu**
- **Otvorenie programu** (názorný príklad spustenia zvolenej ikony)
- **Tvorba textového súboru vrátane niekoľkých zákonitostí pri písaní**
  - tvorba nových riadkov: kláves ENTER,
  - písanie veľkých písmen: kláves SHIFT,
  - mazanie textu: klávesa DELETE (zľava doprava) alebo klávesa BACKSPACE (sprava doľava),
  - mäkčeň / dĺžeň: spoločná klávesa v hornom riadku klávesnice (pri tomto bode sa dostávame k ďalšiemu významu klávesa SHIFT, ktorá nám pomôže vyvolať mäkčeň).
- **Úprava textu (význam, možnosti, podmienky, postup)**
  - Veľkou výhodou počítačových textových editorov je možnosť úpravy textu kedykoľvek. Daný text však musí byť vopred vyznačený (označený), resp. pripravený na úpravu (t. j. farebne zvýraznený pomocou kurzora a myši).
  - Vyznačenie (označenie) textu na úpravu:
    - umiestnime kurzor pred prvé slovo textu, ktorý chceme upraviť;
    - v polohe kurzora stlačíme ľavé tlačidlo myši, držíme ho a súčasne presúvame myš až na koniec textu, ktorý má byť upravený.
  - Na označenie celého (kompletného) textu slúži klávesová skratka (kombinácia) dvoch klávesov **Ctrl + A**.
  - Keď je vybraná časť textu (celý text) po splnení predchádzajúcich podmienok pripravená na úpravu, môžeme používať programové ikony (v ľavej hornej časti monitora), napr. na zmenu veľkosti, typu či farby písma; zarovnanie textu; podfarbenie a pod.
  - Ak sa rozhodneme pre zmenu štýlu textu až od nasledujúceho riadku, nie je potrebné vopred nič vyznačovať tak, ako uvádzame v predchádzajúcich bodoch. Vtedy stačí umiestniť kurzor na začiatok riadku, v ktorom chceme uskutočniť zmenu a kliknutím na príslušnú ikonu programu potvrdiť jej použitie.
- **Nastavenie strany**
  - Rozloženie strany, okraje, zobrazenie pomocných prvkov či vkladanie obrázkov alebo tabuliek prispôsobujeme pomocou záložiek nachádzajúcich sa na monitore v hornom „páse kariet“.
  - Riadkovanie upravíme v označenom texte pomocou záložky **Odsek**.

- **Uloženie súboru** (postupnosť nasledovných krokov)
  - Klikneme ľavým tlačidlom myši na „**Súbor**“.
  - Klikneme ľavým tlačidlom myši na „**Uložiť ako**“.
  - Určíme cieľ uloženia súboru (napr. pracovnú plochu) a zvolíme názov súboru (podľa potreby zmeníme názov).
  - Klikneme ľavým tlačidlom myši na „**Uložiť**“.
- **Zatvorenie programu**

REKAPITULÁCIA LEKCIE, OTÁZKY, DISKUSIA, POZNÁMKY

The screenshot shows the Microsoft Word interface. A red arrow points to the 'SÚBOR' (File) tab on the ribbon. A green arrow points to the 'Uložiť ako' (Save As) option in the ribbon. Below the ribbon, a text box contains the following text:

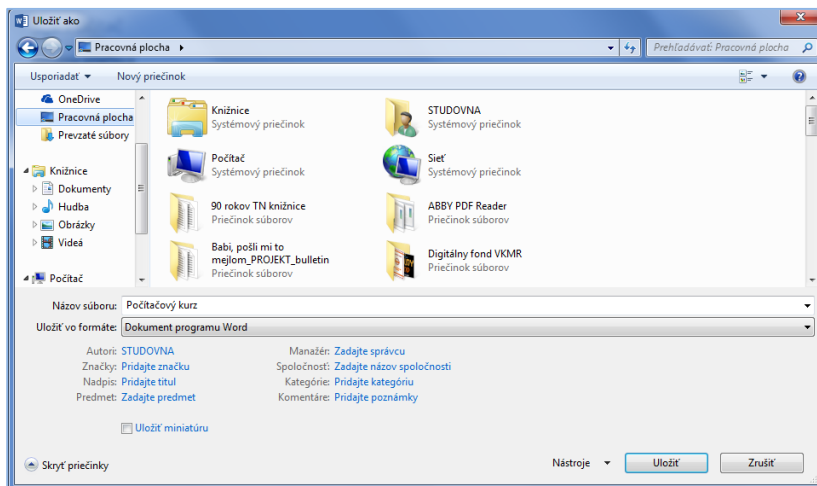
**Počítačový kurz v treňčianskej knižnici
BABI, POŠLI MI TO MEJLOM**

Ak chceme text upraviť, musíme ho mať najprv OZNAČENÝ, t. j. farebne zvýraznený!

Potom môžeme používať ikony na úpravu textu (VĽAVO HORE).

Nastavenie strany prispôsobujeme pomocou záložiek V HORNOM PÁSE KARIET.

HORE: ukážka práce s textovým editorom MS Word; DOLE: ukážka uloženia súboru

The screenshot shows the 'Uložiť ako' (Save As) dialog box in Microsoft Word. The dialog box is titled 'Uložiť ako' and shows the current location as 'Pracovná plocha'. The 'Usporiadať' (Organize) section shows a list of folders and files, including 'Knižnice', 'Počítač', '90 rokov TN knižnice', 'Babi, pošli mi to mejlom_PROJEKT_bulletin', 'STUDOVNA', 'Sieť', 'ABBY PDF Reader', and 'Digitálny fond VKMR'. The 'Názov súboru:' field contains 'Počítačový kurz'. The 'Uložiť vo formáte:' dropdown is set to 'Dokument programu Word'. The 'Autor:' field is 'STUDOVNA', 'Značky:' is 'Pridajte značku', 'Nadpis:' is 'Pridajte titul', and 'Predmet:' is 'Zadajte predmet'. The 'Manažer:' field is 'Zadajte správcu', 'Spoločnosť:' is 'Zadajte názov spoločnosti', 'Kategória:' is 'Pridajte kategóriu', and 'Komentár:' is 'Pridajte poznámky'. The 'Uložiť miniatúru' checkbox is checked. The 'Nástroje' (Tools) section shows 'Uložiť' and 'Zrušiť' buttons.

Krok č. 4

Internet

ČO JE INTERNET

▪ **História a stručná charakteristika internetu**

Internet, hovorovo net alebo sieť je verejne dostupný celosvetový systém vzájomne prepojených počítačových sietí, ktoré prenášajú dáta pomocou prepínania paketových dát s použitím štandardizovaného Internetového Protokolu (IP) a mnohých ďalších protokolov. Pozostáva z tisícok menších komerčných, akademických, vládnych a vojenských sietí. Slúži ako prenosové médium pre rôzne informácie a služby ako napr. elektronická pošta, chat a systém vzájomne prepojených webstránok a dokumentov World Wide Webu (WWW). Slovo internet je skratkou z anglického výrazu **inter**connected **net**works - prepojené siete.

Vďaka internetovému výskumu založenom na vyhľadávaní pomocou kľúčových slov na vyhľadávačoch ako Google majú milióny ľudí na celom svete jednoduchý a okamžitý prístup k širokému a rozličnému online informačnému obsahu.

Dejiny internetu sú spojené so vznikom počítačov a následne počítačových sietí, ktoré im umožnili vzájomne komunikovať. Pojem „internet“ v zmysle realizácie myšlienky globálnej siete vznikol v roku 1987. V závislosti na trhu a zavedení súkromných poskytovateľov internetového pripojenia v osemdesiatych rokoch a rozmachu internetovej zábavy v deväťdesiatych rokoch 20. storočia mal internet obrovský dopad na kultúru a obchod. To zahŕňalo vzostup elektronickej pošty (e-mail), založenie diskusných fór a WWW (World Wide Web).

▪ **World Wide Web**

World Wide Web alebo web je internetový informačný systém, v ktorom dokumenty obsahujú odkazy na iné miestne alebo vzdialené dokumenty. Je to oficiálne označenie tej časti, kde sa informácie nachádzajú vo forme webových stránok. Každý dokument má svoju špeciickú adresu - URL a je pomocou nej nájdený a zobrazený v programoch nazývaných webový prehliadač. Dokumenty nazývané webové stránky môžu obsahovať hypertextové odkazy. Vďaka týmto odkazom sú dokumenty navzájom poprepájané a teda vytvárajú sieť.

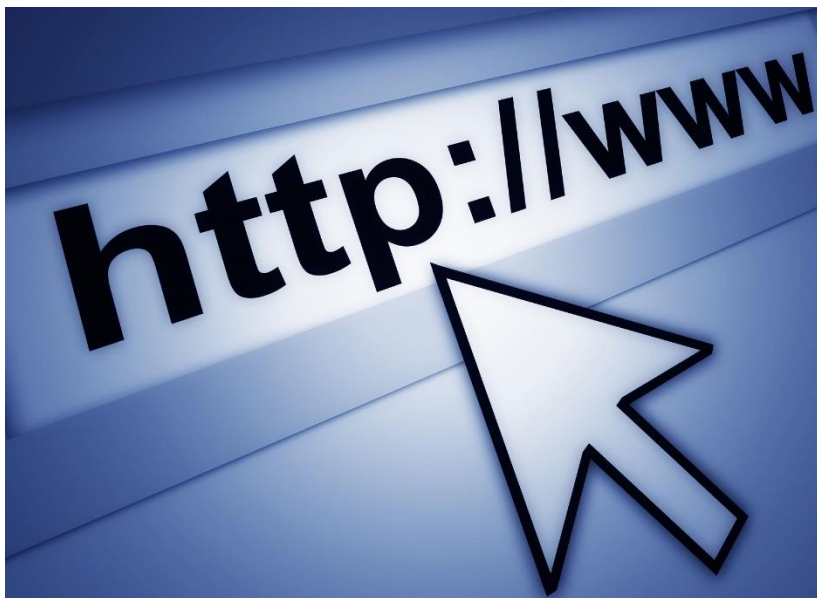
World Wide Web vyvinul v rokoch 1989 – 1990 Timothy Berners-Lee a Robert Cailliau v Európskom laboratóriu pre časticovú fyziku v Ženeve. Spolupráca vedcov vyžadovala spoločné využívanie dát. Okolo roku 2000 World Wide Web údajne spojil viac ako miliardu webových stránok na svete.

▪ **Aktuálne a potenciálne problémy**

Internet priniesol okrem výhod aj problémy a negatíva, napríklad zneužívanie detí súvisiace s detskou pornografiou, porušovanie autorských práv, šírenie počítačových vírusov, či útoky na zabezpečenie počítačov.

▪ **Prístup k internetu**

Spôsoby prístupu sú: vytáčané spojenie (tzv. dial-up cez klasickú pevnú telefónnu linku), spojenie cez telefónne linky ISDN alebo DSL. Ďalšie spôsoby sú širokopásmový prístup koaxiálnym káblom pomocou rozvodov káblovej televízie, alebo optickým káblom a prístup cez satelit. Existuje aj bezdrôtový prístup (Wi-Fi) k internetu. Takéto prístupové body bývajú k dispozícii na verejných miestach, napríklad čakárňach letísk, v niektorých vlakoch, na námestiach väčších miest, v kaviarňach či knižniciach (od leta 2014 aj v trenčianskej knižnici).

ZDROJ: Rock1997; <https://commons.wikimedia.org/wiki/File%3AInternet1.jpg>

PRÁCA S WEBOVÝM PREHLIADAČOM

▪ Zoznamenie s webovým prehliadačom

Webový prehliadač alebo web browser (z angl.) je aplikačný softvér umožňujúci jeho používateľovi zobrazenie a interakciu s dokumentmi na webových serveroch alebo na lokálnom súborovom systéme.

Medzi prehliadače dostupné pre PC patria napríklad **Internet Explorer**, **Firefox**, **Opera**, **Google Chrome** alebo **Safari**.

Prehliadače komunikujú s web servermi pomocou protokolov, ktorými sa prenášajú webstránky. Stránky sú jednoznačne identifikované pomocou adres URL, predstavujúcich adresu dokumentu a začínajúcich špecifikáciou protokolu (najčastejšie http).

Chrome

Firefox

Internet Explorer

Konqueror

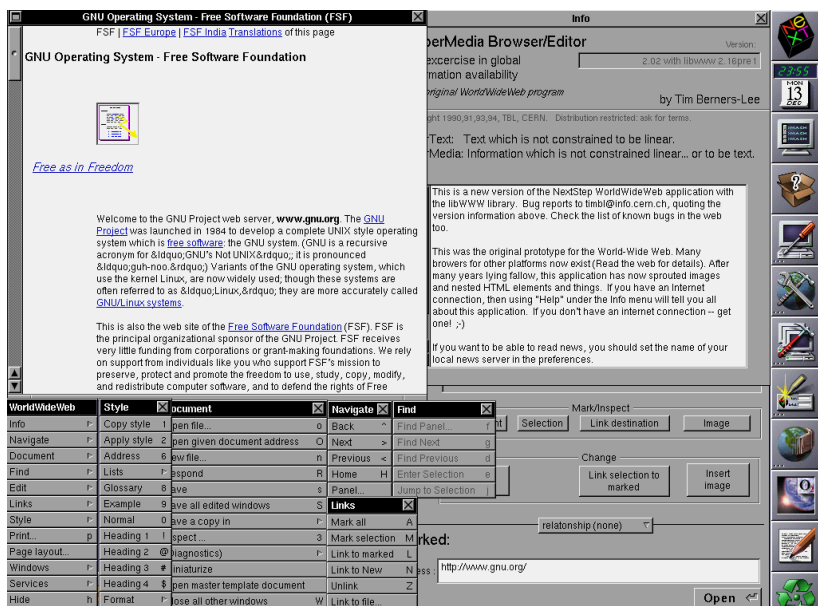

Opera

Safari

*Ikony vybraných webových prehliadačov.
ZDROJ: <http://bloggingengage.blogspot.sk>*

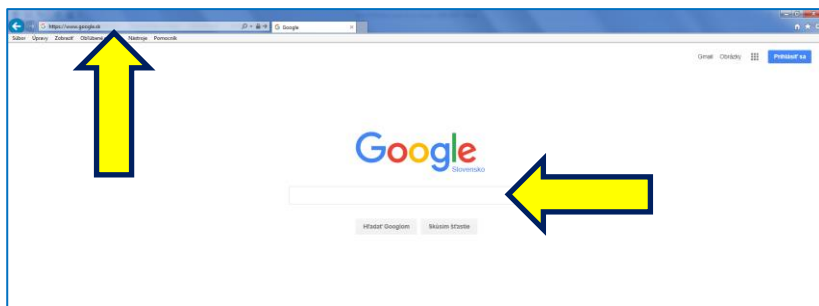
WorldWideWeb pre NeXT, uvedený v roku 1991, bol prvý webový prehliadač. ZDROJ:

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3378897> (autor: Tim Berners-Lee for CERN)

- **Otvorenie programu** (spustenie pomocou príslušnej ikony)
- **Vyhľadavanie v sieti internet**
  - **Ak poznáme adresu stránky**
    - Stlačením ľavého tlačidla na myši umiestnime kurzor do adresného riadku v hornej lište webového prehliadača.
    - Zadáme adresu požadovanej webovej stránky a potvrdíme zvolený krok stlačením klávesa ENTER.
    - Príklad adresy webových stránok trenčianskej knižnice: www.vkmr.sk
  - **Ak nepoznáme adresu stránky**
    - V tomto prípade nám poslúži internetový vyhľadávač. Ak ho v počítači nemáme nastavený ako predvolenú stránku, najprv musíme do adresného riadka v hornej lište zadať a potvrdiť jeho adresu. Najpoužívanejší internetový vyhľadávač na svete je GOOGLE (www.google.sk).
    - Ak máme predstavu, čo chceme na webe nájsť, no nepoznáme konkrétnu adresu webovej stránky, stačí, keď tému špecifikujeme vo vyhľadávacom riadku internetového vyhľadávača a zvolené kľúčové slovo (slová) potvrdíme klávesou ENTER.

Po načítaní zadaných webových stránok sa vo vyhľadávacom obsahu pohybujeme skrolovacím kolieskom myši. V prípade záujmu o podrobnejšie informácie zo zobrazeného obsahu treba kliknúť myšou do tých miest stránky, v ktorých nás jednotlivé sekcie oslovili.

- **Zatvorenie programu**

Práca s webovým prehliadačom Internet Explorer so zvýrazneným adresným riadkom v hornej lište a zobrazenie vyhľadávača Google, ktorého vyhľadávací riadok je zvýraznený v strede obrázka.

Krok č. 5

Elektronická pošta / E-mail

ČO JE E-MAIL

E-mail je skratka pre elektronickú poštu. Je to spôsob písania, posielania a prijímania správ v elektronických komunikačných systémoch.

NIE JE VŠETKO RYBA, ČO JE ZAVINÁČ

Ako sme priblížili v predchádzajúcom kroku, každá webová stránka má špecifickú URL adresu (napríklad: www.vkmr.sk). V prípade elektronickej pošty sa budeme naďalej stretávať s pojmom adresa, avšak tu už v kontexte bezplatnej osobnej poštovej schránky, ktorej služby je možné využívať kdekoľvek a kedykoľvek, za predpokladu, že používateľ, resp. používané zariadenie je pripojené k internetu. Každá takáto osobná mobilná poštová schránka je registrovaná autentickou adresou.

Neodmysliteľnou súčasťou e-mailovej adresy je zavináč (@). Jeho názov vznikol podľa rovnomenného jedla. Najbežnejšie použitie znaku slúži v e-mailovej adrese na oddelenie **mena používateľa** (časť pred zavináčom) od označenia **počítačovej domény** (časť za zavináčom), napríklad: **meno@doména.sk**. Keďže zavináč obsahuje každá e-mailová adresa, je nevyhnutné vedieť ho napísať. Na slovenskej klávesnici nám to umožňujú až tri rôzne klávesové skratky: **Pravý Alt + V**; **Alt + 64**; **Ctrl + Alt + V**.

VYTVORENIE E-MAILOVEJ SCHRÁNKY

▪ Výber domény

Keď sme si vybrali niektorú z bezplatných e-mailových služieb, novú elektronickú poštovú schránku si môžeme vytvoriť po kliknutí na odkaz „Prihlásiť sa“, prípadne „Vytvoriť účet“ na titulnej stránke vybranej domény (napríklad: www.gmail.com; www.centrum.sk; a pod.).

▪ Vyplnenie osobného dotazníka

Proces prihlásenia spustíme kliknutím na odkaz „Vytvoriť účet“. Ďalej je potrebné uviesť do príslušných políček na stránke základné osobné údaje používateľa. Niektoré z nich nie sú povinné. Polia, ktoré sú povinné, sú vždy označené. Ak ich nevyplníte, budete na to upozornení.

- **Zvolenie používateľského (prihlasovacieho) mena**

S týmto menom sa budeme prihlasovať a zároveň to bude tá spomínaná časť „pred zavináčom“ vo vašej e-mailovej adrese. Treba však počítať s tým, že bežné mená a prezývky už asi budú obsadené.

- **Zvolenie hesla**

Tento ochranný prvok bude slúžiť na overenie prístupu k našej schránke. Často sa okrem hesla vyplňa aj takzvaná pomocná otázka (a odpoveď), ktorej správne zodpovedanie nám v prípade zabudnutia hesla umožní zmeniť ho.

- **Akceptovanie podmienok používania**

Tu sa napríklad zaväzujeme, že nebudeme schránku používať na žiadnu trestnú činnosť, pričom prevádzkovateľ sa vzdáva akejkoľvek zodpovednosti za stratu našich dát, aj keby ju priamo spôsobil.

Vytvorenie účtu Google

Na všetko vám stačí jeden účet
S jedným účtom budete mať prístup do všetkých služieb Google.

Zoberte si všetko so sebou
Prepínajte medzi zariadeniami a pokračujte tam, kde ste prestali.

Meno
Meno Priezvisko
Toto pole nesmie byť prázdne.

Zvoľte si používateľské meno
@gmail.com
Toto pole nesmie byť prázdne.

Vytvorte heslo
Toto pole nesmie byť prázdne.

Potvrďte heslo
Toto pole nesmie byť prázdne.

Dátum narodenia
Deň Mesiac Rok
Toto pole nesmie byť prázdne.

Pohlavie
Som...
Toto pole nesmie byť prázdne.

Mobilný telefón
+421

Vaša aktuálna e-mailová adresa

Predvolená domovská stránka
 Nastaviť Google ako predvolenú domovskú stránku.

Vaša predvolená domovská stránka je prvá stránka, ktorá sa zobrazí pri otvorení prehliadača.

Krajina
Slovensko

Dalej krok

Ukážka vytvorenia e-mailovej schránky na príklade domény www.gmail.com

POUŽÍVANIE E-MAILOVEJ SCHRÁNKY

▪ Prihlásenie

Na hlavnej stránke domény, na ktorej sme si založili vlastný e-mailový účet, máme možnosť zadať svoje prihlasovacie meno a heslo. Prihlasovacím menom je časť adresy pred zavináčom. Rozšírené je tiež prihlasovanie celou e-mailovou adresou. Po zadaní mena a hesla stačí stlačiť kláves ENTER alebo kliknúť ľavým tlačidlom myši na odkaz „Prihlásiť“.

▪ Čítanie, písanie a odosielanie správ

Po prihlásení sa dostaneme do našej schránky. Jej najdôležitejšie položky („Prijaté správy“; „Nová správa“) sa nachádzajú vľavo alebo hore. Správy, ktoré sme už odoslali, nájdeme v priečinku „Odoslané správy“. Ovládanie položiek pôsobí intuitívne. Keď na ne klikneme ľavým tlačidlom myši, e-mailové konto nám ponúkne ďalšie možnosti využívania. Napríklad po kliknutí na „Nová správa“ sa nám otvorí rozhranie s položkami na uvedenie adresáta, písanie textu a odoslanie.

E-mailové správy pozostávajú z dvoch hlavných častí - hlavičky (obsahuje údaje o odosielateľovi, príjemcovi, predmete správy a dátume odoslania) a tela správy.

Pri zobrazení ľubovoľného e-mailu máme možnosť naň odpovedať, poslať ho ďalej, resp. vymazať bez toho, aby sme museli aktivovať základné menu schránky.

Nepotrebné správy v priečinku „Prijaté správy“ (doručená pošta) treba priebežne odstraňovať, keďže priestor na serveri má obmedzenú kapacitu. Zaplnenie schránky môže blokovat príjem nových správ.

▪ Odhlásenie

Pamätajte, že po ukončení práce s elektronickou poštou treba kliknúť na položku „Odhlásiť“ kvôli bezpečnému opusteniu servera.

ČO JE DOBRÉ VEDIEŤ

▪ Spam a e-mailové červy

Spam je nevyžiadaná komerčná pošta, ohrozujúca užitočnosť emailu.

▪ E-mail a súkromie

Správy musia prejsť počítačmi v sieti predtým, ako dosiahnu cieľový počítač.

REKAPITULÁCIA LEKCIE, OTÁZKY, DISKUSIA, POZNÁMKY

Domáca úloha: priniesť na ďalšiu lekciu e-mailové adresy priateľov.

Krok č. 6

Opakovanie a zdokonalenie

Súčasťou každej lekcie počítačového kurzu pre seniorov v trenčianskej knižnici je záverečné zhrnutie problematiky vrátane písania poznámok. Zastávame totiž názor, a desaťročné skúsenosti v tejto oblasti nám dávajú za pravdu, že namiesto podsúvania nejakého predtlačného súboru krokov je takáto rekapitulácia efektívnejšia. Je síce časovo náročnejšia, no seniorom sa jednotlivé termíny a operácie, ktorým donedávna vôbec nerozumeli, ešte viac zautomatizujú. Jednak si nové poznatky poznacia takpovediac vlastným jazykom a zároveň sa presvedčia, že keď situáciu s pomocou poznámok zvládli v knižnici, dokážu to aj sami doma bez odborného dohľadu lektora. Apropos, doma... Dôležitou súčasťou kurzu je prístup účastníka - seniora k obsahu vzdelávania v dňoch mimo „vyučovania“. Iste netreba obzvlášť zdôrazňovať, že čím viac času a energie seniori venujú tréningu nadobudnutých počítačových zručností, tým rýchlejšie sa zaklimatizujú v nasledujúcej lekcii.

V závislosti od schopností a možností seniorov sa odvíja náplň tretej - záverečnej časti inštruktážneho kurzu. Štandardne sa v rámci nej, okrem opakovania operácií z predchádzajúcich lekcí, venujeme zdokonaľovaniu techniky práce s PC vrátane nasledovných tematických okruhov:

- **Ikony a priečinky**
  - presúvanie ikon po pracovnej ploche,
  - priečinky (význam, vytvorenie, obsluha),
  - kopírovanie a vloženie súboru (klávesové skratky **Ctrl + C**; **Ctrl + V**)
  - práca s dialógovými oknami,
  - odstránenie súboru a vyprázdnenie koša,
- **Textový editor**
  - vloženie obrázka, vloženie a prispôsobenie tabuľky,
- **Internet**
  - sťahovanie súborov do PC,
- **E-mail**
  - otvorenie a pridanie prílohy elektronickej pošty (rôzne formáty).

Krok č. 7

Seberealizácia

Pre pokročilejších účastníkov kurzu „Babi, pošli mi to mejlom“ sa v rámci „zdokonaľovacej“ tretej lekcie otvára ešte väčší priestor na realizáciu. Presnejšie povedané - na seberealizáciu. V prípade záujmu im v rámci akejsi nastavby na predchádzajúce kroky a tematické oblasti lektori priblížia základné princípy práce s doplnkovým externým hardvérom (dátové médiá: USB, CD-R, DVD-R, pamäťové karty), práce s vlastným notebookom, prípadne im radi zodpovedia základné otázky ohľadom orientácie a používania čoraz obľúbenejších sociálnych sietí.

Dátová strana DVD-R.

Autor: User:Wanted, User:Lorian – Modified version of Image:DVD.jpg by User:Wanted., CC BY-SA 3.0. ZDROJ: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1927773>

USB flash disk

Autor: Andrzej Barabasz (Chepyr) – Vlastné dielo, CC BY-SA 3.0 ZDROJ: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=938163>

III. SPÄTNÁ VÄZBA

POČET NÁVŠTEVNÍKOV KURZU ATAKUJE MAGICKÚ TISÍCKU

Štatistické vyjadrenie počtu vyučovacích dní a návštevníkov inštruktážneho kurzu „Babi, pošli mi to mejlom“ v trenčianskej knižnici v r. 2006 – 2016:

PREHĽAD POČTU VYUČOVACÍCH DNÍ A NÁVŠTEVNÍKOV KURZU		
ROK	POČET KURZOV / ROK	POČET NÁVŠTEVNÍKOV
2006	24	138
2007	41	139
2008	36	56
2009	40	81
2010	44	101
2011	39	101
2012	27	53
2013	44	84
2014	34	81
2015	21	53
2016 *	32	63
SPOLU:	382 KURZOV	950 NÁVŠTEVNÍKOV

* Počet návštevníkov kurzu v roku 2016: stav k 30. 11. 2016

* Počet návštevníkov kurzu v roku 2016: stav k 30. 11. 2016

OHLAS KURZU V ELEKTRONICKÝCH A TLAČENÝCH MÉDIÁCH

16. augusta 2006

Dôchodcovia sa v knižnici učia pracovať s internetom

Počas augusta majú dôchodcovia každú stredu vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne možnosť učiť sa základy práce s internetom. Ako agentúru SITA informoval pracovník knižnice ...

Páči sa mi to 0 Zdieľať

TRENČÍN 16. augusta (WEBNOVINY) - Počas augusta majú dôchodcovia každú stredu vo Verejnej knižnici Michala Rešetku v Trenčíne možnosť učiť sa základy práce s internetom. Ako agentúru SITA informoval pracovník knižnice Ľubomír Horňák, bezplatná inštruktáž s názvom Babi, pošli mi to mejlom, naučí dôchodcov vytvoriť si e-mailovú schránku a posilať z nej správy aj s prílohami. O inštruktáž je podľa Horňáka veľký záujem, kapacita multimediálnej knižnice však dovoľuje starať sa najviac o osem dôchodcov. Študenti vo veku 50 a viac [rokov](#) väčšinou nemajú skúsenosti s počítačom a najväčšie problémy im robí ovládanie myši, dodáva Horňák.

Do kurzu sa prihlásila aj Anna Balajová, ktorá má deti v cudzine. Aby s nimi mohla komunikovať, potrebuje sa naučiť aspoň základy práce s internetom. Ďalšia študentka Anna Hrabalová pocítila potrebu práce s elektronickou poštou, keď počas sezónnej práce na Cypre stratila mobilný telefón a nevedela sa spojiť s [rodinou](#).

ZDROJ: <http://www.24hod.sk/dochodcovia-sa-v-kniznici-ucia-pracovat-s-internetom-cl18098.html>

Na snímke zo včerajška seniori sa učia v trenčianskej knižnici posilať elektronickú poštu. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne pripravuje každú stredu inštruktáž práce s počítačom pre seniorov. O bezplatný kurz je taký veľký záujem, že sa záujemcovia musia vopred objednávať.

Foto: TASR / Radovan Stoklasa. ZDROJ: Denník Šport, ročník 60, č. 196, 24. 8. 2006, s. 19.

Seniori majú záujem o počítačové kurzy

Seniori sa zdokonaľovali v práci s počítačom a internetom. Doteraz inštruktáž v knižnici absolvovalo viac ako tisíc seniorov.

TRENČÍN. Verejná knižnica Michala Rešteku v Trenčíne v multimedialnej učebni už niekoľko rokov čitateľom – seniorom poskytuje inštruktáž pod názvom – Babi, pošli mi to mailom. Doteraz ju absolvovalo viac ako tisíc seniorov. Ako povedala Daniela Ilkyová z okresnej organizácie JDS, dohodli sa s riaditeľkou knižnice Lýdiou Brezovou na rozšírení kurzu pre

predsedov základných organizácií. „Z dvadsiatich deviatich školenie absolvovalo osemnásť. Naučili sa všetko od základov práce s počítačom až po prácu s internetom a posielanie mailov. Seniorom pri vzdelávaní ochotne vychádzali v ústrety zástupkyňa Mária Špániková a škoolitelia,“ povedala Ilkyová.

Záujem rozšíriť si zručnosti v práci s počítačom a internetom majú členovia v základných organizáciách. Viaceré o možnosť školiť sa v tejto oblasti požiadali vedenie základných škôl v obciach, ktoré poskytli aj školiteľov.

(LS-TN)

ZDROJ: Trenčianske noviny, ročník 53, č. 14, 10. 4. 2012, s. 14.

VÝROČNÁ ANKETA S NÁVŠTEVNÍKMI KURZU „BABI, POŠLI MI TO MEJLOM“

- **Ktoré zručnosti získané počas počítačového kurzu v trenčianskej knižnici plánujete v budúcnosti najviac využívať?**

Vyhľadávanie informácií na internete a elektronickú poštu.

- **Čo pre Vás v dnešnej dobe znamená počítač?**

Veľa - možnosť dopĺňania vedomostí a rýchle spojenie s rodinou, priateľmi.

- **Keď hodnotíte tento kurz po jeho absolvovaní, čo bolo pre Vás v rámci jednotlivých lekcí najťažšie?**

Najviac problémov mi robilo používanie myši, nakoľko doma mám tablet a tam ju nevyužívam. Ale vďaka dobrému prístupu a veľkej tolerancii nášho inštruktora som sa to už naučila.

Elena Eliášová, 30. 3. 2016

?

- **Ktoré zručnosti získané počas počítačového kurzu v trenčianskej knižnici plánujete v budúcnosti najviac využívať?**

E-mail.

- **Prečo ste sa rozhodli prihlásiť na počítačový kurz?**

Chcela som vedieť pracovať s internetom. Umrieť a ešte aj sprostá (prepáčte za výraz), to by ma fakt našťvalo.

- **Keď hodnotíte tento kurz po jeho absolvovaní, čo bolo pre Vás v rámci jednotlivých lekcí najťažšie?**

Predovšetkým som sa spočiatku bála kliknutia na niečo nesprávne. Bála som sa, že tým čosi pokazím.

Božena Pavlová, 28. 9. 2016

?

- **Ktoré zručnosti získané počas počítačového kurzu v trenčianskej knižnici plánujete v budúcnosti najviac využívať?**

Asi písanie dokumentov a tiež hľadanie nových informácií na internete.

- **Čo pre Vás v dnešnej dobe znamená počítač?**

Zdroj nových informácií a dostupnejších.

- **Keď hodnotíte tento kurz po jeho absolvovaní, čo bolo pre Vás v rámci jednotlivých lekcí najťažšie?**

Najväčšie problémy mi spôsobovalo naučiť sa kliknúť myšou dvakrát za sebou a pritom rýchlo. A tiež to, že som zbytočne upriamovala pozornosť na myš, a tým som sa kurzorom dostala inde, ako som chcela.

Mária Lorencová, 26. 10. 2016

?

- **Ktoré zručnosti získané počas počítačového kurzu v trenčianskej knižnici plánujete v budúcnosti najviac využívať?**

Elektronickú poštu a internet.

- **Čo pre Vás v dnešnej dobe znamená počítač?**

Hlavné rozvoj myslenia a spojenie so svetom.

- **Keď hodnotíte tento kurz po jeho absolvovaní, čo bolo pre Vás v rámci jednotlivých lekcí najťažšie?**

Orientácia na jednotlivých stránkach.

Anton Počiatek, 9. 11. 2016

?

- **Ktoré zručnosti získané počas počítačového kurzu v trenčianskej knižnici plánujete v budúcnosti najviac využívať?**

Všetky.

- **Čo pre Vás v dnešnej dobe znamená počítač?**

Uľahčenie práce, zdroj informácií a poštu.

- **Keď hodnotíte tento kurz po jeho absolvovaní, čo bolo pre Vás v rámci jednotlivých lekcí najťažšie?**

Písanie v programe MS Word, následne posúvanie riadkov, ukladanie súborov. Všetko som napokon zadarmo a k mojej veľkej spokojnosti zvládla.

Margita Sýkorčinová, 9. 11. 2016

?

- **Prečo ste sa rozhodli prihlásiť na počítačový kurz?**

Chcela som sa naučiť písať na počítači a tiež pracovať s e-mailom.

- **Čo pre Vás v dnešnej dobe znamená počítač?**

Možnosť vyhľadávania informácií, napríklad pre záhradkárov, ale aj o zdraví a mojich ďalších koníčkoch.

Eva Chudadová, 30. 11. 2016

Kurz pre seniorov v trenčianskej knižnici na Jaselskej ulici v roku 2015. ZDROJ: archív VKMR.

Kurz pre seniorov v trenčianskej knižnici na Jaselskej ulici v roku 2016. ZDROJ: archív VKMR.

Kurz pre seniorov v trenčianskej knižnici na Jaselskej ulici v roku 2016. ZDROJ: archív VKMR.

Kurz pre seniorov v trenčianskej knižnici na Jaselskej ulici v roku 2016. ZDROJ: archív VKMR.

PRIESTOR NA POZNÁMKY

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A INFORMAČNÝCH ZDROJOV

KOŽÍŠEK, M. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha, 2016. 175 s.

KRÁL, M. *Word 2013: snadno a rychle*. Praha, 2013. 176 s.

PECINOVSKÝ, J. *Windows 7: průvodce začínajícího uživatele*. Praha, 2010. 224 s.

PILAŘ, A. *Počítačové zkratky: kompletní kapesní průvodce*. Praha, 1999. 233 s.

ROUBALOVÁ, E. *Notebook pro úplné začátečníky: vydání pro Windows 8*. Brno, 2013. 229 s.

SOBOTA, B. *ABC o PC 2001*. 6. uprav. vyd. Košice, 2001. 266 s.

Denník Šport, ročník 60, č. 196, 24. 8. 2006.

Trenčianske noviny, ročník 53, č. 14, 10. 4. 2012.

<http://bloggingengage.blogspot.sk/2013/10/56-list-of-best-internet-web-browsers.html>

<http://gvpdoc.funsite.cz/doku.php?id=wiki:informatika:periferie>

<http://www.24hod.sk/dochodcovia-sa-v-kniznici-ucia-pracovat-s-internetom-cl18098.html>

<http://www.ucitelka.wz.sk/pocitac.html>

<https://commons.wikimedia.org>

<https://sk.wikipedia.org>

BABI, POŠLI MI TO MEJLOM

7 krokov k počítačovej gramotnosti

Bulletin inštruktážneho kurzu pre seniorov v trenčianskej knižnici (2006 – 2016)

Autor: Peter Martinák

Technická spolupráca: Sylvia Fabová, Ján Kubica, Darina Kuchtová

Grafická úprava: Peter Martinák

Zodpovedná redaktorka: Gabriela Krokvičková

© **Texty a fotografie (7):** Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

Tlač: J+K s.r.o., Nemšová

Vydala Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne.

Prvé vydanie

2016

Neprešlo jazykovou korektúrou.

u. fond
na podporu
umenia

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

ISBN 978-80-85135-56-5